

SAMPO TERHO

OLEV
 ROOSIN
KYYNELEET

 WSOY

Sampo Terho

OLEV ROOSIN
KYYNELIET

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© SAMPO TERHO JA WSOY 2020

ISBN 978-951-0-45618-7

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

PAINETTU EU:SSA

OSA I

1. luku

OLEV KUUNTELI HILJAA tykkien ääntä. Ilta hämärsi Saarenmaan syksyisissä metsissä ja tykkien kumu kai-kui synkkien puiden välissä uhkaavana. Poika oli vaa-leahiuksinen, laiha ja reikäisiin vaatteisiin puettu. Liian lyhyet housunlahkeet paljastivat kapeat sääret ja rikkinäiset kengät.

Poika vilkuili hermostuneesti lähellä seisovia isää ja äitiä, jotka katsoivat metsään tykkien jylyn suun-taan. He seisoivat aivan pihapiirinsä reunalla, samma-leisen kiviaidan vieressä. Roosien perhe oli kuunnellut ääniä jo jonkin aikaa.

»Saksalaiset ovat kuulemma jo vetäytyneet Kure-saaresta ja keskittyvät puolustamaan Sörven niemeä», isä sanoi lopulta melkein kuiskaten. Kerrankin isä ja äiti tuntuivat jakavan yhteisen huolen ja saavan tukea toisistaan, ainaisen naljailun ja suoranaisten vihamieli-syyden sijaan. He tiesivät, että melkein koko Viro oli jo neuvostojoukkojen hallinnassa lukuun ottamatta pientä kaistaletta Saarenmaata.

»Niin», äiti vastasi. Hänkin kuiskasi, kuin pelä-ten että metsässä olisi ollut joku heitä salakuuntele-

massa. Pienen hiljaisuuden jälkeen äiti jatkoi kuis-
kaamista. »Pitäisikö meidänkin paeta? Neuvostoliitto
miehittää Viron uudelleen. Toivo itsenäisyydestä on
mennyttä.»

»Merellekö pojan kanssa keikkumaan soutuveneeseen?», isä vastasi halveksuvalla äänellä. Heidän lyhyt yhteisymmärryksen hetkensä oli ohi. »Jättää talo ja maat ja eläimet? Muutama ropo taskussa ja ryysyt päällä?»

Olev katseli hiljaa vanhempiaan. Entistä syvempi pelko täytti hänet, kun hän kuuli heidän puhuvan kodin jättämisestä. Hän ei ymmärtänyt tarkkaan, miksi tällaista puhuttiin tai mistä vanhemmat olivat niin huolissaan, mutta hän toivoi isän pitävän päänsä, ettei heidän tarvitsisi lähteä kodista, jossa Olev oli lyhyen kuusivuotisen ikänsä asunut.

»Maat ja kaikki menee muutenkin kun neuvostojärjestelmä palautetaan», äiti puolustautui. »Kyllähän se nähtiin jo neljä vuotta sitten mitä tuleman pitää.»

»Et sinä sitä varmuudella tiedä, Sirle. Jos lähdetään, niin silloin ainakin menetetään kaikki. Ajattele nyt kerrankin nainen mitä puhut. Joutuisimme aloittamaan aivan tyhjin käsin jossain vieraassa maassa, jos sinne edes pääsisimme.»

Sirle vaikenä. Hän mietti miten asettelisi sanansa. Mies ei tuntunut ymmärtävän ratkaisun täyttää merkitystä, mutta riitely saisi tämän vain jääräpäisemmäksi. Sirlen ja Urmaksen avioliitto oli alusta saakka ollut vaikea. He olivat menneet naimisiin lyhyen tapailun

jälkeen, kun Sirle oli hetkeksi unohtanut äidin lukuisat varoitukset ja tullut raskaaksi. Yhteen muutettuaan pariskunta huomasi nopeasti, kuinka heidän odotuksensa toisiaan kohtaan muuttuivat pettymyksiksi. Heidän välilleen ei oikeastaan koskaan kehittynyt lämpöä tai todellista rakkautta. Päinvastoin. Alkuun niin miehekkäältä tuntunut Urmas muuttui Sirlen silmissä tyhjää toimittavaksi vätykseksi. Vastaavasti aiemmin viehättävältä vaikuttanut Sirle oli Urmaksen mielestä muuttunut nalkuttavaksi akaksi. He olivat ajautuneet katkeruuden kierteeseen, jossa Urmas osoitti tyytymättömyyttään ärtymyksellä ja Sirle vastasi ärtymykseen kylmyydellä.

Tällaisina Olev oli tottunut heidät näkemään. Hän oli herkkä ja aisti vanhempiansa vihamielisyyden. Hän oli pienestä asti aina vetäytynyt mahdollisimman huomaamattomaksi, ettei joutunut vanhempien riitelyn väliin. Hän pelkäsi, että riidat johtuivat hänestä. Tavallaan se olikin totta, koska ilman Olevia vanhemmat eivät olisi päätyneet yhteen. Etenkin isän pahantuulisuus ja ainainen tyytymättömyys kohdistui usein häneen.

Pienen hiljaisuuden jälkeen Sirle yritti kerran vielä, varovasti, tietäen että aviomies oli peloissaan ja tavalistakin ärtyneempi.

»Mutta veljesikin jo lähti Gotlantia kohti... Hän on varmaan jo Ruotsissa ja voi sen jälkeen jatkaa Amerikkaan, niin kuin puhui.»

Urmas vihastui vain lisää.

»Jouti menemään. Helppo hänen oli mennä kun perintötila on vanhempana veljenä minun vastuullani.»

Sirle varoi ärsyttämästä miestänsä enempiä. Hän ei välittänyt huomauttaa, kuinka maista ja eläimistä oli jo muutenkin menetetty merkittävä osa Urmaksen juopottelun takia, eikä alkanut pitemmin selittää millaiseksi arveli perheen ja koko Viron tulevaisuuden Neuvostoliiton vallan alla. Sirle vaikenä ja tyytyi miehensä päätökseen.

Olev liikahteli hermostuneesti mutta rauhoittui, kun tajusi keskustelun päättyneen eikä kodin jättämisestä enää puhuttu. Pieni Olev ei voinut ymmärtää, että äidin vaikeneminen sinetöi koko perheen kohtalon loppuiäksi. Hän työntyi äidin kylkeen ja tämä alkoi silitellä hänen vaaleaa tukkaansa. Tykkien kumu jatkui, metsä hämärtyi.

2. luku

»ÄITI, MITÄ KIRKONKYLÄLLÄ oikein tapahtuu?», Olev kysyi, kun äiti keitti soppaa valurautaisella puuhellalla. »Miehillä on kuulemma siellä nyt eriväriset takit päällä kuin aiemmin, ja he puhuvatkin eri lailla.»

Isä ei ollut kotona, ja Olev uskalsi siksi kysellä enemmän. Äiti ei keskeyttänyt keittopuuhiaan. Hänen poskipäässään oli punertava, vähitellen paraneva ruhje, jonka päälle hän oli yrittänyt laskea hiuskiehkuran pitkästä, vaaleanruskeasta tukastaan. Hän oli olemukseltaan arvokas ja hymyillessään kaunis nainen, mutta hän hymyili harvoin.

»Siellä on nyt venäläisiä eikä saksalaisia», äiti vastasi omissa ajatuksissaan.

»Onko venäläiset pahempia?»

»He tahtovat liittää meidät Neuvostoliittoon. He tekivät sen jo vuodeksi, kun olit vauva. Se oli hirveää.»

»Miten meidän nyt sitten käy?» Olev kysyi surkeana.

»Jumala meitä armahtakoon», äiti vastasi lohduttomasti. »Tule nyt syömään ja mennään sitten naapurissa käymään, josko heillä olisi kuulujuttuja.»

Puolta tuntia myöhemmin äiti ja Olev lähtivät kävelemään naapurua kohti. Iltapäivän auringossa Roosien pihapiiri oli kodikas, melkein kokonaan puiden ympäröimä saareke metsän keskellä. Pihaa kiersi kiviaita, jonka sisälle jäi viisi hirsistä koottua rakennusta: suorakaiteen muotoinen päärakennus, vanha savusauna, aitta tavarain ja viljan säilytystä varten, pieni puuvaja sekä lampola. Lehmät asustivat päärakennuksen päädyssä olevassa navetassa. Kiviaidassa oli puinen portti, jonka edestä kulki pieni käärrytie, juuri ja juuri hevosaunuilla ajettava. Tietä varjostivat varta vasten istutetut lehtipuut, jotka olivat nyt kauniissa ruskassa loputtomien punaisen ja keltaisen sävyin. Puiden takana tien toisella puolella aukenivat pellot, jotka Olevin oli tarkoitus aikanaan perä.

Pohjoiseen päin käärrytietä kulkiin saapui vain parin kilometrin päästä meren rantaan. Sirje ja Olev lähtivät kuitenkin etelään, jossa noin kilometrin päässä asui Andri Männik perheineen. Hänen talostaan alkoi myös kylän keskusta, siinä määrin kuin kylässä selaista oli. Oikeastaan kyläkeskus oli vain hieman tiheämpi, noin kymmenen talon rypäs laajoine pihamaineen. Paikka oli samalla tienristeys, jossa Kuresaaresta saakka tulevasta maantiestä haarautui pienempiä käärrypolkuja, kuten Roosien kotitie.

Varsinainen kirkonkylä oli noin kymmenen kilometrin päässä maantietä Kuresaarta kohti. Tie oli vaalean hiekan ja soran päällystämä, kesähelteellä tavattoman tomuinen ja pöllyävä. Etenkin nyt sota-aikaan

maantiellä oli nähty jopa moottoriajoneuvoja, jotka olivat matkalla kyläpahasen läpi Kuresaaresta rannikolle tai päinvastoin. Rannalla ensin venäläiset ja sitten saksalaiset ja sitten taas venäläiset sotilaat olivat vahtineet meriliikennettä. Nyt venäläiset valvoivat myös, etteivät paikalliset pakene. Saarenmaan pääkaupunki Kuresaari sijaitsi noin neljänkymmenen kilometrin päässä, mutta Oleville se oli vain kaukaista tarinaa kylpylöineen, hotelleineen ja ravintoloineen. Hän ei ollut koskaan astellut kivettyä katuja.

Männikien talo sijaitsi juuri maantien ja metsäteiden risteyspaikassa ja oli keskivertoa suurempi. Sinne naapurusto usein kokoontui vaihtamaan uutisia ja kuulopuheita. Tänä marraskuisena sunnuntai-iltapäivänä talolla oli kuitenkin rauhallista, kun äiti ja Olev astelivat vaitonaisina maantien yli talon pihaan. Olev ujosteli aina vieraisissa pihoissa, ja kiinnittyi erityisen lähelle äidin helmoja kun näki pihassa leikkimässä Andrin pojan Arnon, joka usein kiusasi häntä jos he olivat samassa poikaporukassa kylän liepeillä. Arno näytti kaivavan jonkinlaista kuoppaa tai hiekkalinnaa, mutta keskeytti touhunsa ja katsoi lähestyvää parivaljakkoa hiljaa.

»Haluatko jäädä ulos Arnon kanssa leikkimään, kun äiti käy tapaamassa Andria?»

Olev pudisti pelokkaasti päätään. Arno kuuli kysymyksen ja katsoi Oleviin vihamielisesti. Hän oli vuoden vanhempi ja paljon rotevampi poika, mutta olisi nyt kahden kesken oikeastaan ihan mieluusti ottanut

Olevin seuraansa, kun ei tarvinnut miettiä mitä muut kylän pojat siitä ajattelisivat.

»Hyvä on», äiti sanoi, kolkutti oveen ja astui sitten vastausta odottamatta sisään. Olev luikahti samalla oven avauksella mukana.

Arno jatkoi ynseän näköisenä yksinäistä leikkiään.

»Teretulemast», Andri toivotti.

Pirtti oli pitkänomainen ja tilava. Seinillä oli vanhoja, taitavasti tehtyjä ryijyjä, raksuttava kello ja yhdellä seinustalla Andrin ja hänen vaimonsa Kai-
ren sängyt. Andri istui uunin edustalla keinutuolissa. Hän oli tummahiuksinen ja tummakulmainen, kookas ja aika komea mies, jota pidettiin kylän keskushahmona. Sisällä oli aavistuksen hämärää, mutta uunissa palava tuli toi huoneeseen lepattavaa, punertavaa valoa.

»Kiitoksia», Sirle vastasi. »Eikö olekaan muita käymässä tänään?»

»Kävi jokunen aikaisemmin», Andri sanoi uuniin tuijottaen ja hiljaa keinutuoliaan keikuttaen.

Kaire puuhasi ruokaa uunin vierustalla ja huikkasi: »Tere Sirle! Useimmat taitavat olla niin peloissaan, etteivät edes uutisia tule vaihtamaan. Ja monet ovat paenneet. Joka kolmas talo kylällä on tyhjä.»

Sirle istuutui Olevin kanssa huoneen nurkkauksessa olevan ruokapöydän penkille.

»No mitä uutisia sodasta? Ovatko saksalaiset lopullisesti lähteneet?» Sirle kysyi.

»Tällä viikolla kuuluvat vetäytyneen laivoilla Sörvestäkin. Ilmeisesti Kuurinmaalle, missä on vielä paljon saksalaisia. Taistelun ääniä ei enää kantaudu, joten he lienevät kaikki menneet – eikä paluuta ole. Paljon lähti virolaisiakin vielä saksalaisten mukana, ja vielä useammat ovat lähteneet omilla veneillään Ruotsiin.»

»Pitäisikö se meidänkin sitten?»

»Se on nyt myöhäistä. Venäläiset ovat takavarikoineet kaikki veneet ja valvovat rannikkoa tarkkaan.»

»Onko kaikki toivo siis mennyttä?» äiti kysyi.
»Saksalaiset ovat lähteneet ja jumalattomat polsevikit nousevat takaisin Viron hallitsijoiksi.»

Olev ihmetteli äidin äänen vavahtelua ja Andrikin käänsi katseensa uunin liekeistä Sirleen. Andrin silmät terävöityivät hieman ja hänen äänensä madaltui, kuin salaisuuden merkiksi.

»Saksalaiset ovat menneet, mutta sota ei ole vielä ohi. Virolaisia miehiä on paennut metsiin ja he aikovat jatkaa taistelua vapaudesta. Heitä kutsutaan metsäveljiksi, ja meidän pitää auttaa heitä jos voimme.»

Äiti tuntui saavan uutta voimaa tästä uutisesta.

»Auttaa miten?»

»Antaa ruokaa ja ehkä joskus yösjä tai mitä sitten tarvitsevatkin. Lähiseuduiltakin pari poikaa on lähtenyt metsäveljiä etsimään.»

Olev räpytteli silmiään hämärässä. Aikuiset puhuivat selvästi jostain hyvin tärkeästä. Kertomus heidän metsäänsä muuttaneista salaperäisistä veljeksistä muistutti äidin kertomista jännittävästä iltasaduista.

»Vai niin, vai niin», äiti toisteli. »Onko heitä paljonkin kaikkiaan?»

»Sitä ei tiedä kukaan sanoa, mutta tärkeintä on, että osoitamme maailmalle, ettei Viro antaudu toista kertaa taistelutta, kuten neljä vuotta sitten.»

Andri ja Sirle juttelivat vielä hyvän aikaa niin sodasta kuin tulevaisuudesta. He pohtivat, millaiseksi elämä kävisi kommunistihallinnon aikana. Siitä oli saatu hyytävää esimakua ennen saksalaisten tuloa. Olev ei uskaltanut edelleenkään puhua. Hän huomasi, että aikuiset olivat surullisia ja huolissaan.

Kun Sirle ja Olev lähtivät kotiinpäin, he päättivät vielä kiertää katsomassa lähitalot. Kävely oli masentava. Synkät marraskuiset pilvet olivat alkaneet tiputtaa kylmää tihkusadetta, joka sai erityisesti laihan Olevin värisemään. Monet tutut olivat poissa ja monet talot tyhjillään. Sotavuosina väkeä oli paennut, kaatunut, kyyditetty, teloitettu ja yksinkertaisesti vain kadonnut. Olevin pieni kylä oli lisäksi niin lähellä merta, että pakeneminen sieltä oli ollut vielä houkuttelevampaa kuin monissa muissa paikoissa. Sirle poti jälleen huonoa omaatuntoa siitä, etteivät he olleet paenneet jo hyvän aikaa sitten.

Palatessaan kotiin äiti ja Olev löysivät isän lämmittelemästä sisältä ja syömästä tyytymättömänä keiton rippeitä. Urmaksen silmät punoittivat ja silmäanaluset olivat tummat. Vaalea tukka oli sekaisin, parta ruokoton ja paita tahrainen. Hän olisi ollut komea mies jos

olisi huolehtinut itsestään, mutta nyt hän oli Sirlen silmissä vastenmielisempi kuin koskaan. Muutama päivä takaperin Urmas oli lainannut kylältä hevosen ja kärkyt ja lähtenyt viemään viljaa Kuresaareen myytäväksi. Kuten niin usein ennenkin, matka otti venyäkseen, ja lopulta takaisin palasi krapulainen mies, jolla oli sekä tyhjät rattaat että tyhjät taskut. Äiti ei kyennyt pidättelemään itseään, vaikka tiesi että keskustelu oli turhaa.

»Vai siinä sitä ollaan. Paljonko tienasit kauppamatkalta?»

»Älä sinä siihen puutu. Mutta missä te olitte?»

»Männikien luona uutisia kuulemassa. Kolmannes kylästä on tyhjillään, kun niin moni on paennut.»

»Ovat hukkuneet mereen tai jääneet venäläisten vangiksi. Eivät he pääse Ruotsiin vaan Siperiaan – tai meren pohjaan.»

»No mitähän meilläkään on täällä parempaa odottavissa?»

»Herkeä nainen huutamasta. Mitä surkeaa ruokaa tämä on? Miksi et ole tehnyt mitään kunnollista?»

Äiti kimpaantui entisestään, vaikka tiesi mitä tuleman piti. Olev vetäytyi hädissään huoneen etäisimpään nurkkaan.

»Vai kunnollista? No toitko kaupungista suola, toitko lihaa, toitko mitään? Vai ryyppäsitkö ja pelasitko? Ja hävisit tietysti. Me täällä pojan kanssa istumme kahden kun venäläiset miehittävät kylän, ja isä viilettää tietymättömissä...»

»Ja minulle et puhu noin. Etkö perkele opi.»

Urmas ponnahti pystyyn ja astui rivakasti Sirleä kohti, mutta Sirle ei hätkähtänyt vaan läimäytti lähes-tyvää miestä kämmenellä kasvoihin. Hetkeksi Urmas pysähtyi enemmän yllätyksestä kuin kivusta. Oli tapahtunut jotain, mitä Urmaksen ajatusmaailmassa ei voinut tapahtua. Sitten hänen silmiinsä syttyi katse, joka sai Sirlenkin pelästymään.

Muuta Olev ei tapahtumasta nähnyt. Hän ryömi kuin toukka seinustalla olevan penkin alle, sulki silmänsä ja peitti korvansa. Hän kuuli kaiken vaimeammin, mutta kuuli silti. Isän raivokkaat huudot. Äidin parkaisut. Kaatuvat huonekalut. Jokaisen iskun, joka äidin kasvoihin osui, uudestaan ja uudestaan. Kovalla kolinalla lattialle kaatuvat pannut ja mikit. Lopulta äidin vartalon tömähdyksen lattialle. Vielä viimeisen iskun ja parkaisun. Lopulta isän kiroilun ja askelet ulos. Oven paukahduksen. Viimein hiljaisuuden, jonka rikkoi vain lattialla makaavan äidin voimaton, epätoivoinen itku.

Olev otti kädet korvilta ja avasi silmänsä. Hän ei itkenyt, mutta hänen sisässään kasvoi jokin nimetön. Kuin paise, jota hän ei voinut eikä halunnut puhkaista, vaan joka hänen oli piilotettava niin syvälle, ettei se ikinä löytyisi. Hänen mielensä ei käsittänyt tuota nimetöntä, vaan kielsi sen. Koko hänen yksinkertainen lapsenmielensä keskittyi uskomaan, ettei mitään ollut tapahtunut.

Äidin itku kuului hetken kovempaa, kunnes viimein rauhoittui ja hiljeni.

»Olev, tule äidin syliin.»

Olev konttasi äidin luo. Äidin kasvot näyttivät oudoilta. Olev asettui selin äidin syliin, ja tunsi äitiä vasten maatessaan, kuinka tämä vielä vavahteli hiljaisen itkun viimeisiä kouristuksia.

Siinä he istuivat pitkään. Olev pimeää kattoa tuijottaen, äiti Olevin valkoisia hiuksia silittäen.

3. luku

SIRLE JA OLEV seisoivat kirkonkylällä kaupassa, puolityhjien hyllyjen edessä. He olivat saaneet kyydin Männikien rattaissa, kun nämä olivat päättäneet lähteä katsomaan, olisiko kirkonkylän kaupassa paremmin tavaraa saatavilla kuin heidän pienessä kyläkaupassaan. Matka Männikien rattaissa oli Sirlelle ja Oleville tuttu, sillä he olivat pyhinä usein tulleet Männikien kyydissä kirkonmenoihin, joissa uskonnollinen Sirle ahkerasti kävi. Urmas oli tänään jäänyt kotiin, kuten useimmiten kirkkomatkoiltakin.

Säännöstelystä huolimatta mitään vähänkään harvinaisempaa ruokaa tai tavaraa ei ollut saatavilla. Olev luimisteli, kun Sirle valitsi joitakin halvimpia säilykkeitä. Tiskillä Olev vilkuili tummentunutta lasista karkkipurkkia, jossa oli imeskeltäviä punavalkoisia tikkunekkuja, mutta ei uskaltanut edes pyytää selaista.

Sirle maksoi vaatimattomat ostokset surumielisesti huokaisten. Juuri lähtiessään hän kiinnitti huomionsa tiskillä lojuvaan sanomalehtipinoon. Kommunistisen puolueen pää-äänenkannattaja *Rahva Hääl* oli jälleen

alkanut ilmestyä, ja nyt sen etusivulla oli suuri uutinen: »Hitler kuollut, Berliini vapautettu». Poikkeuksellisesti Sirle lisäsi vielä lehden ostoksiinsa.

Sirle luki lehden pääkohdat huolella jo kotimatalla, vaikka kyyti olikin pomppuinen ja keväinen hiekka pöllysi. Olev kiinnitti huomiota äidin tarkkaavaisuuteen ja tunnisti hänkin Hitlerin kuvan lehdestä. Kotona Sirle nakkasi lehden pöydän ääressä istuskelevan Urmaksen eteen. Tämä rypisti ensin kulmiaan, mutta kiinnostui sitten etusivusta. Uutiset eivät olleet odottamattomia, mutta silti merkittäviä.

Lehti kuvasi puna-armeijan sankarillista voittoa fasismista, Hitlerin konnamaisesta hyökkäyksestä alkaen aina Berliinin kukistumiseen saakka. Työläiset ympäri maailman iloitsivat lehden mukaan tästä demokratian riemuvoitosta ja olivat Berliinisäkin ottaneet kiitollisuudella vapautusarmeijan vastaan. He järjestäytyivät parhaillaan jo uudelleen sosialismin lippujen alla rakentamaan natsismin jälkeistä yhteiskuntaa. Urmas tiesi uskoa lehden kuvauksista vain puolet. Silti puna-armeijan voitto herätti hänessä pelonsekaista kunnioitusta neuvostojärjestelmää kohtaan, joka oli Virossakin jo ottanut rautaiseen ohjaukseensa paitsi lehdistön, myös koko yhteiskunnan. Mitään kommunistien uudistuksia ei julkiesti arvosteltu vaan kaikkea ylistettiin. Tavallisetkin ihmiset uskalsivat vain läheisten tuttujen kesken enää puhua miehityksestä, köyhyydestä ja sorrosta. Julkiesti puhuttiin vain vapautuksesta, vaurastumisesta ja

tasa-arvosta – tai sitten vaiettiin visusti, kuten useimmat opettelivat tekemään.

Sirlen oli vaikea pidätellä vihaansa uutta järjestelmää kohtaan, ja kotona ei tarvinnutkaan. Kun Urmas oli jonkin aikaa lukenut artikkelia, Sirle alkoi ruoka-kaappia järjestellessään samalla paasata neuvostojärjestelmästä ja siitä, kuinka ennen sotaa kaupassa oli ollut paljon enemmän tavaraa kuin nykyään, ja kuinka vain pahempaa oli odotettavissa.

Urmas ei vastannut vaan keskittyi mielummin lehteen. Sirlen valitus kuulosti hänestä syytökseltä siitä, etteivät he olleet paenneet.

Olevin isästä tuli noihin aikoihin entistäkin synkempi ja umpimielisempi. Hän oli paljon poissa kotoa ja perheen köyhyys syveni. Ennen sotaa vielä näyttävänä kukoistanut useamman rakennuksen piha-piiri alkoi jäädä hunningolle. Laiskanpulskea Urmas aavisteli tulevaisuudesta pahaakaan eikä viitsinyt enää tehdä juuri mitään, koska hän arveli kaiken kuitenkin päätyvän valtiolle. Hän kierteli katselemassa naapurustosta paenneiden perheiden tyhjenneitä taloja ja lopulta keksi uuden liiketoimen, jolla arveli tekevänsä helppoa rahaa: koska maat menetettäisiin muutenkin lähivuosina, hän myisi heidän kotitilansa. Sen jälkeen he voisivat muuttaa ilmaiseksi johonkin tyhjenneistä taloista. Näin hän voisi elää hyvän aikaa helppoa elämää myymällä vain jotain, joka muutenkin pian menetettäisiin.

***Ihmiselämä on kuin pieni puro,
joka yrittää mahdollisimman
mukavasti virrata kivien välissä,
vaikka maa alla järkkyy.***

Olev Roos on jo pikkupoikana tottunut olemaan varuillaan ja kuuntelemaan. Aluksi tykkien kumua, myöhemmin aikuisten kuiskailua siitä, miten neuvostoviranomaiset muokkaavat saarenmaalaisen kotikylän kohtaloa. Stalinin ajan Virossa vaikeneminen oli kultaa.

Köyhyys ulottuu Neuvostoliitossa kaikkialle, mutta lehdistössä ja koulussa ylistetään kommunismia. Olevin ikääntyessä yhteiskunta muuttuu nopeasti mutta tavallisten ihmisten arki paranee hitaasti.

Olev Roosin kyöneleet on sydämellinen tarina Olevista, joka etsii omaa tietään niin kommunismin kuin kapitalismin unohtamana.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-45618-7